

प्रशस्ते अयन्तु उत्तरपदस्यः “पशंसायचनैश्च” पा० कण्-
सर्पद्वित्यं समस्तः अजहङ्गिष्ठश्च कुमारीतल्लज इत्यादि ।
तल्लिका स्त्री तस्मिन् लीयते ली-ङ संज्ञायां कन् कापि
अत इत्त्वम् (ताली) कुल्लिकायां शब्दार्थश्च ।
तल्ली स्त्री तत् प्रसिद्धं यथा तथा लसति लस-ङ गौरा-
ङीप् । १तल्लयाम् मेदि० ।

तल्लकार पु० सामवेदस्य शाखाभेदे तल्लकारशब्दे दृश्यम् ।
तल्लक्षीर न० ल-अच् नित्यकर्म० । (तिलुर) ख्याते
पदार्थे - “तल्लक्षीरन्तु मधुरं शिथिरं दाहपित्तहृत् ।
लयकासकफघ्नासाक्षदोषं हन्ति सेयनात्” शगव्यलतायां
स्त्री राजनि० । [ययामशर्कराभेदे राजनि० ।
तल्लराज पु० ल-अच् तल्लः पूर्णः सन् राजते राज-अच् ।
तल्लराजोद्भव पु० तल्लराजाद्भवति उद्+भू-अच् । यथा-
सगर्कराजाते खण्डभेदे । “तल्लराजोद्भवः खण्डो दाह-
तृष्णाविनाशनः । मूक्षामोहस्य तापस्य आसस्य च
निवारकः । इन्द्रियतर्पणः शीतः सदा मधुर एव च”
राजनि० ।

तल्लगं पु० त+वर्ग । त य द ध न रुमेधु वर्णेषु । तल्ल भवः
वर्गान्तत्वात् छ । तल्लगोय तल्ल भवे वर्णे ।

तल्लस् न० ल-असुन् । १८३ २महति श्वले च निघण्टुः ।
“अत्यादचित् तल्लसा लघन्यः” ऋ० २।१०।८ “तल्लसा वलेन”
भा० । “तल्लसल्लयसां वज्रवाहो !” ऋ० २।१२।१ ।
“प्रयाहिनां तल्लसं जग्मुरप्याम्” ऋ० १०।२८।७ ।
तल्लसे बलाय हितं-यत् । तल्लस्य श्लिष्टे बलसाधने
च लि० “तल्लो तल्लसमनुदाति” ऋ० २।२०।८ तल्लोऽस्त्यस्य
सहृप् मस्य वः सान्तत्वात् मत्वर्थे न विसर्गः । तल्लसत्
बलयुक्ते लि० “वीर उग्रते तल्लसान्” ऋ० ८। ८७।८६ ।
पक्षे विनि तल्लस्मिन् तल्लार्थे लि० उभयत्र स्त्रियां ङीप् ।
तल्लगा लि० तल्लसा वलेन गीयते गै-कर्मणि क्तिप् प्रथो० ।
प्रहृष्टबलयुक्ते “सृष्टिः स सुव श्वविरं तल्लगाम्” ऋ०
४।१८।१० “तल्लगाम् प्रहृष्टबलम्” भा० ।

तल्लिपुला स्त्री चतुर्थेवर्णात् परं तगणपूर्वके विपुलाकन्दोभेदे
“तोऽव्येस्तपूर्वाभ्यां भवेत्” ह० २। अत्रेस्तपूर्वाभ्यां
परं तगणश्चेत् तपूर्वा तल्लिपुलानाम् कन्दः इति तदर्थः ।

तल्लिप् पु० लो० तल्ल- “तल्लेर्णिह” उणा० टिप् । १२३ २सहृ-
च “तल्लिपताविपावर्च्चं लिदिवं चाहलः कर्त्तव्यम्” । १२३-
कन्यायां ४भूमौ ५नद्याश्च स्त्री उज्ज्व० टिप्वात् ङीप् ।
६८३ ७महति लि० निघण्टुः । ८महती ८महसावे पु०

सि० कौ० १-वल्लवति च लि० । “घनो हत्वाणां तल्लिपो
बभूय” ऋ० ८।८६।१८ “तल्लिपः प्रहृष्टो बलवान्वा” भा०
“अहं ह्युपलविषस्तुविश्वान्” १।१६।५६ मेदिन्यां
तल्लिपेति दीर्घमध्यपाठो जिपिकरप्रमादजनः सुखम-
ध्यपाठस्यैव प्रयोगदर्शनात् उणादिसूत्रे तथैव व्युत्-
पादितत्वाच्च । [४गुणिते च ।

तल्लि लि० तल्ल-क्त । १तल्लकते २द्विधाकते, च । ३ताडिते
तल्लि स्त्री तल्ल-क्तिच् । तल्लणे ।

तल्लट्ट पु० तल्ल-तृच् । १तल्लट्टि (लुतार) २जातिभेदे
श्विष्यकर्मणि ४आदित्यभेदे च रमानाथः ।

तल्ल अलङ्कारे वा चुरा० उभ० पक्षे भ्वा० पर० सक० सेट्
इदित् । तल्लयति-ते तल्लयति अतस्तल्ल-त अतस्तीत् ।
तल्लसं “प्रतिजानामीति ते पिता गर्भं सृष्टिमल्लयत्” यजु०
२।२४ अवतंसः उत्तंसः । आदित्यपक्षे अल्ल आत्मने-
पदित्वं केषिदिच्छन्ति तल्लते अतस्तिट् ।

तल्ल उत्क्षेपे दिशा० पर० सक० सेट् । तल्लति इदित्
अतस्तल्ल अतस्तीत् अतासीत् । तल्लाय तल्लयः । उदित्
तल्लित्वा तल्ल्या । तल्लः “यस्य तल्ल्य विना प्रती
तेनेति करणं विना” उद्भटः ।

तल्लर पु० तल्ल-कसरन् । (गुटिपोकार सुता) छल्लभेदे उणा०
तल्लर लि० तल्ल करोति ल-टच् “तल्लहतोः करप-
त्योः” पा० छट् दक्षोप० । १चौरे २पृष्ठाशके
(पिडिङ्) शाकभेदे पु० रत्नभा० । ३मदनहृत् पु० जटा०
४अवर्णे “व्याहृता यत् परस्त्रेभ्यः श्रुतो तल्लरता स्थिता”
रघुः “तल्लरः कर्णचौरयोरिति” रघुटीकाष्टतकोषा-
न्तरं मल्लिनाथेन लु अल्ल न कर्णार्थकतां स्त्रीचकार
किन्तु तल्ल लोकास्त्रार्थान्तरमाह अ यथा “तल्लरता
चौर्यं परस्त्रेभ्यः परधनेभ्यः सविषयभूतेभ्यः व्याहृता
सती श्रुतो ताचकशब्दे स्थिता प्रहृता अपहृताभ्यां-
भावात् तल्लरशब्दे एव व्यपहृतः इत्यर्थः” । ५कोपनायां
नाथी स्त्री शब्दार्थकल्ल टिप्वात् ङीप् ।

तल्लरस्त्राय पु० तल्लरस्य प्रहृष्टाशकस्यैव स्त्रायुरिय नाडिका
अस्याः । काकनासानतायाम् राजनि० ।

तल्लिवस् लि० स्था-क्त । स्थितयति “स पाटलायां गवि
तल्लिवसम्” “तल्लिवात्तल्लभागे प्राङ्नाकमधि-
तल्लि” रघुः ।

तल्ल्यु लि० स्था-भा० लु द्वित्वञ्च । स्थावरे “देहञ्च सर्व-
संघातो जगत् तल्ल्युरिति द्विधा” भाग० ७।७२।को० ।